

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Vår dato:

20.02.2026

Vår ref:

2025/53551

Deres dato:

Deres ref:

RINGERIKE KOMMUNE
Postboks 123 Sentrum
3502 HØNEFOSS

Saksbehandler, innvalgstelefon
Marit Aarflot, 22003847

Pålegg om retting - tilsyn - alternativ opplæringsarena – Ringerike kommune

Statsforvalteren fører tilsyn med at kommunen oppfyller kravene i opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven.¹ Vi har funnet brudd på regelverket og gir kommunen pålegg om retting.²

Bakgrunn for tilsynet

På bakgrunn av risiko- og sårbarhetsvurderinger sendte vi den 12.12.2025 et brev om forhåndsundersøkelse til Ringerike kommune. I brevet ba vi om de ti nyeste vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) til elever på alternativ opplæringsarena skoleåret 2025/2026 og de sakkyndige vurderingene fra pedagogisk-psykologis tjeneste (PPT) for de samme elevene. Vi mottok dokumentasjonen fra kommunen den 09.01.2026 og 15.01.2026. Vi har gjennomgått dokumentasjonen, og funnet at ikke alle krav i opplæringsloven er oppfylt for bruk av alternativ opplæringsarena.

Vi sendte et forhåndsvarsel om pålegg om retting 02.02.2026 og mottok svar fra kommunen datert 17.02.2026. Kommunen har ingen merknader til forhåndsvarselet.

Våre vurderinger og konklusjoner

1. PPT skal utarbeide sakkyndige vurderinger i tråd med regelverket for elever på alternativ opplæringsarena

Før det treffes et enkeltvedtak om ITO til elever på alternativ opplæringsarena, skal det foreligge en sakkyndig vurdering fra PPT. Den sakkyndige vurderingen må begrunne hvorfor det er nødvendig med opplæring på en alternativ opplæringsarena for å gi eleven tilfredsstillende utbytte av opplæringen.³ Hva som er til elevens beste er sentralt i denne vurderingen.⁴

¹ Se opplæringsloven § 28-1 første ledd

² Se kommuneloven § 30-4

³ Se opplæringsloven § 11-8 og og Udirs veileder om tilpassa opplæring og individuell tilrettelegging punkt 6.2.1

⁴ Se opplæringsloven §§ 10-1 og 10-2, Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art. 3 og 12

PPT må videre ta stilling til innhold, omfang, organisering av alternativ opplæringsarena, og kompetansen til den som skal gi opplæringen på alternativ opplæringsarena.⁵

Den sakkyndige vurderingen må være klar og tydelig nok til å danne grunnlag for å fatte vedtak om opplæring på en alternativ opplæringsarena. Når kommunen tar stilling til hvilken individuell tilrettelegging eleven trenger, må saken være så godt opplyst som mulig.⁶

1.1 PPT skal ta stilling til om alternativ opplæringsarena er nødvendig og til barnets beste

1.1.1 Vår vurdering

At alternativ opplæringsarena er nødvendig og til barnets beste, går ikke tilstrekkelig klart og tydelig frem av alle sakkyndige vurderinger vi har mottatt. I en av de sakkyndige vurderingene (elev 9) står det ikke noe om bruk av alternativ arena, utover at eleven trenger praktisk læring. I en annen av vurderingene (elev 1) tar ikke PPT tydelig stilling til nødvendigheten av bruk av alternativ arena sett opp mot nytten av ITO på skolen. Her er heller ikke innhold og omfang nevnt av PPT. Å ta elever ut av klassen er et inngripende tiltak. Selv om det kun er i to av syv sakkyndige vurderinger PPT ikke tar stilling til dette, mener vi at dette er et så vidt sentralt lovkrav at vi konkluderer med på brudd på regelverket.

1.1.2 Vår konklusjon

PPT tar ikke stilling til om bruk av alternativ opplæringsarena er nødvendig og til barnets beste.

1.2 PPT skal ta stilling til innholdet i opplæringen til eleven på alternativ opplæringsarena

1.2.1 Vår vurdering

Det går ikke tilstrekkelig klart og tydelig frem hvilke fag eller områder eleven skal ha opplæring i på den alternative opplæringsarenaen i alle sakkyndige vurderinger vi har mottatt. Poenget med alternativ opplæringsarena er at elevene skal lære noe der, og da må PPT være tydelig på hvilket innhold opplæringen skal ha. For noen elever vil hensikten være å lære sosial kompetanse, og målene vil være sosiale mål. Dette er i realiteten bortvalg av fag, noe som må spesifiseres tydelig i sakkyndig vurdering og knyttes opp mot sosiale mål i overordnet læreplan.

1.2.2 Vår konklusjon

PPT tar ikke stilling til innholdet i opplæringen til eleven på alternativ opplæringsarena.

1.3 PPT skal ta stilling til omfanget av opplæringen på alternativ opplæringsarena

1.3.1 Vår vurdering

I tre av syv sakkyndige vurderinger (elev 1, 2 og 9) går det ikke frem i hvilket omfang eleven skal være på alternativ arena. Det står kun at deler av opplæringen kan gis på en alternativ arena. Dette er ikke tilstrekkelig klart og tydelig, og det gir skolene for stor fleksibilitet. I ett av vedtakene (elev 1) har skolen eksempelvis innvilget to dager på alternativ arena, som er en stor del av skoleuka og uten at PPT altså har tatt stilling til dette omfanget.

1.3.2 Vår konklusjon

PPT tar i sakkyndige vurderinger ikke stilling til omfanget av opplæringen på alternativ arena.

⁵ Se opplæringsloven § 11-8 og Udirs veileder om tilpassa opplæring og individuell tilrettelegging punkt 6.2.1

⁶ Se forvaltningsloven § 17

2. Vedtaket om individuelt tilrettelagt opplæring skal opplyse om opplæringstilbudet eleven skal ha på alternativ opplæringsarena

Vedtaket om individuelt tilrettelagt opplæring må begrunne hvorfor det er nødvendig med opplæring på en alternativ opplæringsarena for å gi eleven tilfredsstillende utbytte av opplæringen.⁷ Hva som er til elevens beste er sentralt i denne vurderingen.⁸ Vedtaket skal videre si noe om innhold, omfang, organisering av alternativ opplæringsarena, og kompetansen til den som skal gi opplæringen på alternativ opplæringsarena.⁹

2.1 Vedtak skal informere om bruk av alternativ opplæringsarena er nødvendig og til barnets beste

2.1.1 Vår vurdering

I to av syv vedtak (elev 1 og 9) går det ikke frem at bruk av alternativ opplæringsarena er nødvendig og til barnets beste. Vi ser at dette skyldes en såkalt følgefeil fra sakkyndig vurdering. Når den sakkyndige vurderingen ikke er tilstrekkelig presis, har den som fatter vedtaket en plikt til å be om en presisering. Dette henger sammen med at det er den som fatter vedtak som har ansvar for at saken er tilstrekkelig opplyst før vedtak blir fattet.¹⁰ Når sakkyndig vurdering er utydelig, så blir også vedtaket utydelig. Vi konkluderer også med brudd på regelverket her, da det er et grunnleggende vilkår for å vedta et inngripende tiltak, og viser til våre vurderinger knyttet til sakkyndige vurderinger over.

2.1.2 Vår konklusjon

Vedtaket gir ikke informasjon om bruk av alternativ opplæringsarena er nødvendig og til barnets beste.

2.2 Vedtak skal informere om innholdet i opplæringen til eleven på alternativ opplæringsarena

2.2.1 Vår vurdering

Fire av syv vedtak (elev 2, 3, 9 og 10) er ikke tilstrekkelig klare og tydelige på innhold i opplæringen på den alternative opplæringsarenaen. I to av vedtakene (elev 9 og 10) står det ingenting om dette, mens i to andre vedtak (elev 2 og 3) er innholdet i opplæringen for utydelig. Som understreket i punkt 1.2.1 er poenget med alternativ opplæringsarena å gi opplæring på en annen arena, og da må også vedtaket være tydelig på hva dette er.

2.2.2 Vår konklusjon

Vedtaket gir ikke informasjon om innholdet i opplæringen til eleven på alternativ opplæringsarena.

3. Pålegg om retting

Statsforvalteren har funnet at dere ikke oppfyller regelverket på alle områder. Vi fatter vedtak hvor vi pålegger kommunen å rette opp følgende:

1) Kommunen skal sikre at PPT utarbeider sakkyndig vurdering i tråd med regelverket for elever på alternativ opplæringsarena. Dette innebærer at kommunen må sikre at PPT i sakkyndig vurdering tar stilling til:

⁷ Se opplæringsloven § 11-7 og Udirs. veileder om tilpassa opplæring og individuell tilrettelegging punkt 7.10

⁸ Se opplæringsloven §§ 10-1 og 10-2, Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art. 3 og 12

⁹ Se opplæringsloven § 11-7 og Udirs. veileder om tilpassa opplæring og individuell tilrettelegging punkt 6.2.1

¹⁰ Se forvaltningsloven § 17

- a) om bruk av alternativ opplæringsarena er nødvendig og til barnets beste
- b) innholdet i opplæringen til eleven på alternativ opplæringsarena
- c) omfanget av opplæringen på alternativ opplæringsarena

2) Kommunen skal sikre at vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring opplyser om opplæringstilbudet eleven skal ha på alternativ opplæringsarena i tråd med regelverket. Dette innebærer at kommunen må sikre at vedtaket inneholder informasjon:

- a) om bruk av alternativ opplæringsarena er nødvendig og til barnets beste
- b) om innholdet i opplæringen til eleven på alternativ opplæringsarena

4. Oppfølging av påleggene

Kommunen skal umiddelbart iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket. Kommunen skal redegjøre for hvilke tiltak de har iverksatt og erklære at retting er gjennomført.

Frist for retting er 27.05.2026.

Vi avslutter tilsynet når kommunen har sannsynliggjort at regelverksbruddene er rettet.

5. Kommunen har rett til å klage

Pålegget er et enkeltvedtak.¹¹ Kommunen kan klage på enkeltvedtaket. Hvis kommunen klager, må det gjøres innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet frem til kommunen.¹² Kommunen sender klagen til oss. Vi har muligheten til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enig med kommunen, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken.

Kommunen kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet.¹³

Kommunen har rett til innsyn i sakens dokumenter.¹⁴

Med hilsen

Grethe Hovde Parr
avdelingsdirektør
Barnehage- og utdanningsavdelingen

Kjersti Utnes Borgaas
seksjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent

¹¹ Jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b

¹² Jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29

¹³ Jf. forvaltningsloven § 42

¹⁴ Se forvaltningsloven § 18